Otázka: Pracovní právo

Předmět: Společenské vědy, Právo

Přidal(a): Zuzana

PRACOVNÍ PRÁVO

- Vznik pracovního poměru,
- Pracovní smlouva,
- Skončení pracovního poměru,
- Výpovědní doba, odstupné,
- Nezaměstnanost – druhy, příčiny, měření nezaměstnanosti,
- Úřad práce,

Pracovní právo

- Právní normy upravující vztahy mezi zaměstnavateli a zaměstnanci při výkonu práce a právní vztahy, které s výkonem práce souvisejí,
- Upravuje podmínky pro zaměstnávání občanů,
- Upravuje podmínky pro zabezpečení v nezaměstnanosti,
- Upravuje podmínky pro kontrolu dodržování práv a povinností zaměstnanců a zaměstnavatelů,
- Funkce:
    - – chrání zájmy zaměstnanců!
    - – upravuje podmínky pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci,
    - – stanovuje podmínky pro správné fungování pracovního progresu,

ZÁKLADNÍ PRACOVNÍ POJMY

- Zaměstnanec = osoba starší 15 let (až po skončení povinné školní docházky), která se zavázala vykonávat závislou práci,
- Zaměstnavatel může být:
    - – FO = individuální podnikatel,
    - – PO = podnik, instituce, která uzavřela pracovní smlouvu se zaměstnancem,
- Práce = jeden ze základních výrobních faktorů, cena práce = mzda,
- Pracovní síla = schopnost pracovat, zboží, které lidé nabízí na trhu práce,
- Ekonomicky aktivní obyvatelstvo = ekonomicky aktivní obyvatelstvo (15-65 let),
    - – tzn. Zaměstnaní i nezaměstnaní obyvatelé, kteří jsou práceschopní,
    - – tvoří trh práce,
    - – nepatří sem: studenti, důchodci, osoby dlouhodobě nemocné, zdravotně postižení a dobrovolně nezaměstnaní (mimo trh práce),
- Výpovědní doba = dva měsíce,
- Odstupné = peněžní kompenzace při rozvázání pracovního poměru,

PRAMENY PRACOVNÍHO PRÁVA

- Zákoník práce! (komplexní úprava pracovněprávních vztahů),
- Ústava + LZPS,
- Občanský zákoník,
- Zákon o nezaměstnanosti,
- Předpisy Mezinárodní organizace práce (ČR je členem),

-> oblast pracovních vztahů je regulovanou oblastí, ve které ČR musí dodržovat mnohé mezinárodní úmluvy, jakož i zákony EU (pracovní právo ČR).

ÚŘAD PRÁCE

- Stát poskytuje možnost zprostředkování práce uchazečům o zaměstnání – UP,
- Poskytuje informace o volných pracovních místech,
- Umožňuje poradenství při výběru zaměstnání,
- Zprostředkovává kontakt mezi uchazečem o zaměstnání a zaměstnavatelem,
- Vede evidenci nezaměstnaných,
- Realizuje rekvalifikace,

ZÁVISLÁ PRÁCE

- Vykonávána ve vztahu nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance,
- Zaměstnanec ji vykonává osobně za odměnu, jménem zaměstnavatele podle jeho pokynů, na jeho zodpovědnost a náklady,
- Vykonává ji v pracovní době na pracovišti zaměstnavatele,

ZÁKLADNÍ PRÁVA A POVINNOSTI ZAMĚSTNANCE

Povinnosti:

- Pracovat svědomitě podle svých znalostí a schopností,
- Konat práci osobně podle PS ve stanovené době,
- Dodržovat povinnosti, které vyplývají z pracovního poměru,
- Plně využívat pracovní dobu a výrobní prostředky,
- Dodržovat předpisy k zajištění bezpečnosti a ochraně zdraví při práci,
- Řádně hospodařit se svěřeným majetkem,
- Plnit pokyny nadřízených a spolupracovat,

Práva

- Obdržet odměnu za práci (mzda, plat) v řádném termínu,
- Odmítnout práci, která neodpovídá PS,
- Právo na dovolenou,
- Právo na zajištění pracovních podmínek,

ZÁKLADNÍ PRÁVA A POVINNOSTI ZAMĚSTNAVATELE

Povinnosti

- Přidělovat práci dle PS,
- Platit za vykonanou práci mzdu nebo plat,
- Poučit o bezpečnosti při práci (BOZP),

- Vytvářet podmínky pro plnění pracovních úkolů,
- Dodržovat všechny pracovní podmínky,

Práva

- Právo řízení,
- Právo kontroly práce,

PRACOVNÍ SMLOUVA

- Vznik pracovního poměru dohodou,
- Obě strany musí respektovat a dodržovat zásady zákoníku práce, upravující postup před uzavřením smlouvy,
- Musí být uzavřena písemně,
- Musí splňovat základní náležitosti právního jednání,
- V pracovní smlouvě musí být:
    - – datum vzniku pracovního poměru,
    - – druh práce,
    - – místo výkonu práce,
- Před uzavřením smlouvy je zaměstnavatel povinen seznámit budoucího zaměstnance s jeho právy a povinnostmi, poslat jej na vstupní lékařskou prohlídku,
- Nepovinné údaje pracovní smlouvy:
    - – způsob odměňování,
    - – délka zkušební a výpovědní doby,
    - – ujednání o době trvání pracovního poměru,
    - – ujednání o kratší pracovní době,
    - – odchodné,
    - – konkurenční doložka (nesmím po odchodu předat informace konkurenci),
    - – vysílání na pracovní cestu,

PRACOVNÍ POMĚR

- Nejčastější forma pracovněprávního vztahu mezi zaměstnavateli a zaměstnanci,
- Vzniká v den, který byl sjednán v PS, nebo dnem, který je uveden v jmenovací listině,

- Může vzniknout 2 způsoby:
    - – dohodou,
    - – jmenováním (u vybraných vyšších funkcí, speciální předpisy),
    - -> volbou nemůže vzniknout PP (předpokladem, který předchází sjednáním PS),

UKONČENÍ PRACOVNÍHO POMĚRU

- Uplynutí doby,
- Smrt zaměstnance,
- Dohoda o rozvázání pracovního poměru (souhlas obou stran),
- Výpověď pracovního poměru (jednostranný právní akt),
- Okamžité zrušení pracovního poměru,
- Zrušení ve zkušební době,

ROZDÍLY MEZI VÝPOVĚDÍ A DOHODOU

Výpověď

- Jednostranné rozhodnutí,
- Druhá strana nemusí podepsat,
- Dvouměsíční výpovědní doba,
- Zaměstnavatel musí uvést důvody podle Zákoníku práce,
- Zaměstnanec má nárok na odstupné (pro nadbytečnost), nemusí uvést důvod,

* výpověď nesmím dát zaměstnanci v ochranné lhůtě (nemocenská, mateřská, dovolená).

Dohoda

- Dvoustranná dohoda,
- Musí se na tom shodnout,
- PP končí k dohodnutému datu,
- Odstupné se neposkytuje (vyjma z důvodu nadbytečnosti),

OKAMŽITÉ ZRUŠENÍ PRACOVNÍHO POMĚRU

1) ze strany zaměstnavatele

- Zaměstnanec byl pravomocí odsouzen pro úmyslný trestný čin nepodmíněně (1 rok+),
- Zaměstnanec byl pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin spáchaný při plnění pracovních úkolů (doba minimálně 6 měsíců),
- Zaměstnanec hrubě porušil pracovní kázeň,

2) ze strany zaměstnance

- Dle lékařského posudku nemůže dále konat práci,
- Zaměstnavatel mu nevyplatil mzdu nebo náhradu mzdy do 15 dnů nebo uplynutí její splatnosti,
- Zaměstnanci náleží náhrada mzdy či platu,

DOHODY O PRACÍCH KONANÝCH MIMO PRACOVNÍ POMĚR

Dohoda o provedení práce

- Slouží k výkonu jednorázových úkolů, ale i k opakované činnosti,
- Musí být uvedena doba, na kterou se uzavírá,
- Např.: přednáška, práce hostesky, sběr ovoce (splním určitý úkol),

Dohoda o pracovní činnosti

- Slouží k zajištění opakující se činnosti,
- Musí obsahovat sjednání práce, rozsah pracovní doby a doba, na kterou se uzavírá,
- Např.: každý pátek si přivydělám v supermarketu,

TRH PRÁCE

Nabídka

- Ekonomicky aktivní obyvatelstvo,
- Nabízí sebe sama, svou pracovní sílu,
- Zaměstnaní i nedobrovolně nezaměstnaní,

Poptávka

- Firmy ziskového sektoru (průmysl, zemědělství, služby),
- Organizace neziskového sektoru (státní úředníci, učitelé, armáda, zdravotníci),

NEZAMĚSTNANOST

- Stav na trhu práce, kdy nabídka práce převládá nad poptávkou,
- Vyjadřuje se mírou nezaměstnanosti (%) – počítá ji Český statistický úřad,
- Jeden z hlavních ukazatelů výkonnosti národního hospodářství (makroekonomický ukazatel),

Druhy:

Dobrovolná

- Lidé mají pracovní sílu,
- Nejsou ale ochotni za nabízenou mzdu pracovat,
- Ekonomy nezajímají,

Nedobrovolná

- Lidé chtějí a potřebují pracovat,
- Nemohou odpovídající práci sehnat,

Příčiny nezaměstnanosti:

1. Frikční nezaměstnanost,
    - – přirozený krátkodobý jev, kdy lidé běžně mění svou práci,
    - – pro tržní hospodářství je pozitivní,
2. Strukturální nezaměstnanost

- – některá odvětví se dostávají do útlumu (změna v NH) a lidé přicházení o práci (doly, těžké strojírenství,..),
- – vlivem technického pokroku, přesun výroby do jiné oblasti nebo země,
- – je problémem,

3. Cyklická nezaměstnanost

- – vzniká v době krize ekonomiky,
- – je způsobena výkyvy v hospodářství,

4. Sezónní nezaměstnanost

- – závislost na ročním období,
- – některá odvětví (zemědělství, stavebnictví),

Řešení nezaměstnanosti:

- – stát poskytuje sociální dávky, může vytvářet nová pracovní místa, rekvalifikace,
- – takto stát musí řešit dlouhodobou a vysokou nezaměstnanost,
- – nízká a krátkodobá nezaměstnanost je z makroekonomického hlediska prospěšná.